

Groen soos die hemel daarbo.

Eben Venter. Kaapstad: Tafelberg, 212 pp. ISBN: 978-0-624-08261-3.

DOI: dx.doi.org/10.17159/2309-9070/tvl.v.55i1.4374

Soos ná goeie seks laat *Groen soos die hemel daarbo*, Eben Venter se agste roman, die leser enersyds vervuld en andersyds effens uitgeput. Hierdie ambivalensie loop regdeur die roman wanneer Simon Avend se (veelvuldige) intense sekservarings in verskillende wêreldstede afgewissel word met gedetailleerde disseksies van sy psige tydens besoeke aan die (ietwat onkonvensionele) psigoterapeut, dr. Jo Spiteri.

Simon se herinneringe aan sy grootwordjare op 'n plaas in die Oos-Kaap word telkens verweef met die vele wêreldes waarin hy hom deurlopend bevind. Elke seksuele ervaring in 'n ander land ontsluit 'n spesifieke deel van sy psige en seksualiteit: in Bali beleef hy die vryheid van seks teen betaling; in Nederland word hy gekonfronteer met sy emosies tydens 'n seksuele ervaring met 'n vreemdeling; in Melbourne is hy uit voeling met sy liggaam gedurende 'n besoek aan 'n gay sauna; in Nieu-Suid-Wallis gee hy homself heeltemal oor aan chemies-geïnduseerde seks; in die Kaap ervaar hy die opwinding van 'n orgie; in Tokio besef hy dat seks 'n gelykmaker is; en in Turkye leer hy dat liefde saam met seks mag kom. Dié fisieke ervarings lei dikwels tot deeglike psigologiese introspeksie en dra stelselmatig by tot Simon se karakterontwikkeling.

Die roman bevat ál die elemente kenmerkend van sy oeuve, insluitend die

unieke hantering van die hoofkarakter se bewussynstroom, die uitbeelding van alternatiewe manlikheidsbeelde, die ouer/seunverhouding, transnasionisme, die plaas en stad as ruimtes, seksualiteit en identiteit. Soos in *Ek stamel ek sterwe* (1996), *Begeerte* (2004), *Santa Gamka* (2009) en *Wolf, wolf* (2013) toon Venter 'n bewustheid van die breë menslike ervaring en toestand, maar in *Groen soos die hemel daarbo* word veral die ervaring van 'n gay man in 'n toenemend snelbewegende wêreld ondersoek. Simon beklemtoon hierdie bewustheid (en sentrale tema van die roman) wanneer hy met dr. Spiteri praat oor "die kans om [...] meester van jou eie bemeestering te word, om 'n afgewerkte mens te wees" (209).

Die skynbaar teenstrydige titel is afkomstig van die Xhosa-frase *luhlaza okwesibhakabhaka* wat "blou" of letterlik *groen soos die hemel daarbo* beteken en soos volg in die roman verduidelik word: "Dis iets wat jy nie kan sê hoe dit is. Miskien dink jy jy kan daaraan vat, maar jy kan nie." (208). Hierdie frase is ook die metafoer van Simon se soeke regdeur die roman om die ontasbare tasbaar te probeer maak.

Elkeen van die tien hoofstukke in die roman is in twee dele verdeel wat as afsonderlike kortverhale gelees kan word. Die gewone numeriese hoofstukke (byvoorbeeld 10) beskryf telkens Simon se ervarings wat in die eerste persoon vertel en gefokaliseer word, terwyl die alfanumeriese hoofstukke (byvoorbeeld 10a) Simon se sessies by dr. Jo Spiteri beskryf. 'n Interessante oefening sou wees om met 'n herlees al die numeriese

hoofstukke agtereenvolgens te lees en daarna al die alfanumeriese hoofstukke ten einde 'n totaal nuwe leeservaring te ontsluit.

Wat die skryfproses van *Groen soos die hemel daarbo* anders as sy ander romans maak, is die feit dat hy die roman eers in Engels voltooi en daarna in Afrikaans vertaal het. Venter se unieke gebruik van Afrikaans (wat hy saam met hom in 1986 na Australië geneem het) verhef alledaagse landskappe, liggame en oomblikke tot meevoerende leeservarings. Simon se sekservarings, gefasiliteer deur 'n gay-toepassing op sy selfoon, is sintuiglik en Venter beskryf dit op 'n smaakvolle wyse waar hy meer fokus op die gedagtes en ervaring as die fisieke aspekte van veral gay seks.

Venter-aanhangers sal byna onvermydelik outobiografiese elemente in die teks identifiseer, maar Venter laat dit aan die leser oor om te besluit wat hulle van sodanige elemente wil maak. Die foto van homself op die voorblad kan die leser van meet af aan kodeer om die roman te benader in terme van biografiese gegewens oor Venter se lewe, maar dit was volgens hom nie die bedoeling nie.

Dr. Spiteri ontleed Simon se ervarings en denke ten opsigte van seks en intimiteit aan die hand van veral Foucault se teorieë en perspektiewe op seksualiteit. Nes Foucault belanggestel het in die "skep van nuwe maniere van samesyn tussen homoseksuele mans" (112-113), is Simon deurgaans besig om sy homoseksuele ervarings te moduleer.

Aan die einde van die roman lees Simon vir 'n vriend voor uit sy *cruising-*

dagboek—iets soortgelyks as Johann de Lange se *Gulp* (2017), en som ná die voorlesing homself só op: “Dit het my so lank gevat om te kom waar ek nou is. Om my lyf, myself, te kry om gewillig en gereed en óóp te wees vir enigiets, en dat dit ‘n goeie ding is om so te wees.” (198). Hierdie gewaarwording is egter universeel en transendeer alle mensgemaakte grense.

Eben Venter prikkel met *Groen soos die hemel daarbo* veel meer as net die fisieke—die roman is ‘n ongebreidelde verkenning van menslikheid.

Stefan van Zyl
stefanvanzyl@hotmail.com
Noordwes-Universiteit
Potchefstroom